

חלום בלהות

השבוע היו לי כמה שניות חרדה. לאור היום, במשרד, תוך כדי שיחה פרוזאית עם גבר צעיר, היה לי חלום בלהות-בהקיץ.

הצעיר, בנו של אחד מאישיהימדינה, נעץ בי עיניים כחולות ואמר בתום-לב: **"הא איכפת לך שהליכוד יגיע לשלטון, כמה זמן יוכל להחזיק מעמד? אחריו חצי שנה יגבר עליו הלחץ האמריקאי, ואז תיפול ממשלת הליכוד ממילא."**

ב אותו רגע התחיה הפיוט שלי: 17 במאי 1977 נערכו הבחירות הכלליות בישראל. בבחירות אלה הופיעה מפלגת-העבודה לבדה, אחרי שמפ"ם פרשה מן המערך. רשימת מפלגת-העבודה ירדה ל-39 מנדטים. הליכוד זכה ב-40. שאר המנדטים חולקו כלהלן: הדתיים למיניהם - 13. מפלגת ידן - 8. מפ"ם - 6. רק"ה - 6. שרון ול"ע - 5. אחרים: 3.

למחרת הבחירות לא היתה דנשיאיהמדינה ברורה, אלא לקרוא לחבריהכנסת בגין וזהטיל עליו להרכיב את הממשלה.

ברגע הראשון היה נדמה למומחים שהדבר אינו אפשרי, וכי בגין יצטרך להחזיר את התפקיד לנשיא בבושה. אחרי 21 או 42 ימים, ואז החל תהליך מדהים. לפתע התחילה פסיכוזה ציבורית. רית הקריאה הגדולה היתה: **דרוש שינוי!** זוהי ההזדמנות? **שיום קץ לשילטון מפא"י!**

שני עיתוניהערב והארץ פתחו במעריכת-ענק להשגת מטרה זו. האירגונים הכלכליים התחילו להפעיל לחצים על הר מופלגות. קבוצות-אזרחים התארגנו כדי להשמיע את הדרושה הגואלת.

כאשר פנה מנחם בגין אל ייגאל ידין, החלה הסיסה כבירה במפלגה החדשה. אנשי ארץ-ישראל השלמה במפלגה תבעו הליכה עם הליכוד למען המטרה הלאומית. ואנשי הימין במפלגה תבעו זאת בשם השינוי הפנימי. כאשר הוצעה לייגאל ידין משרת סגן-ראשהממשלה, הוא קבע כי למען השמירה על שלמות מפלגתו הוא מקבל את ההצעה.

במחנה שרון ול"ע היה תהליך דומה. לאריק שרון הוצע תיקיהביטחון, ולאנשי ל"ע תיק כלכלי שמן.

הדתיים הציגו תביעות מפליגות להחזרת הכפיה הדתית במדינה. בגין חשב כיסה וקיבל את התביעות ברצון. כאשר ניסה יוסף בורג להתנגד, איימו עליו המר ובגמאיר בודחה מן המפלגה. כל זה התנהל באווירה של היום-טריה גוברת, כאשר שטיפת-המוח היומית של כריזהתיקשורת הגדרה ליום גורמת לחץ פסיכוהוגי שלא ניתן לעמוד בפניו.

ברדיו ובטלוויזיה החלו האנשים הוהי-רים, שארא את הנוהל, לשנות את הקו בהתאם לכך. בגין הפך גיבור החדשות, פגישותיו עם מנהיגי המפלגות לבשו אופי דרמטי, ואומי נשפטו מן המקלטים בכ צב פעמיים ביום.

כבר ביום ה-12 הודיע בגין לנשיא **אבי עזר** כי בידו להרכיב ממשלה שתתקשה על רוב יציב של 66 חבריהכנסת.

ב אותו רגע והלאה ציפו הכל לתי-גובת ארבע. היא אחרה לבוא. העימות הראשון הגיע כאשר הומנה ישראל להשתתף בוועידת ז'נבה, מול מיש-לחת ערבית מאוחדת, שכללה נציגות רשי-מית של אש"ף.

בנאום לאומה באיצטדיון "בדומי פינדל" לפני קחה של 20 אלה אוי-הדים, ששודרו בשידור חי בכל תחנות הרדיו והטלוויזיה, הודיע ראשיהממשלה כי עם ישראל לא ינהי לעולם משאיתמתן עם אירי-גוני המרצחים, שופכי דם ילדינו. נאום עורר תגובה נזעמת בארצות-

הברית. גריר ישראל בושינגטון, חיים לנדאו, הוזמן אל שריהחץ, סירוס ואנס, כדי לקבל מידיו איגרת המוחה על סיגר-ונו של מר בגין. לנדאו השיב בו במקום בסיגנון בוטה, ואמר כי עבר הזמן שבו יכלו הגויים לדבר כך אל יהודים. בין השניים התפתח ריבידברים, שגלש לעל-בנות אישיים.

עיתוני ישראל הגיבו על הדברים בכותרות: **"הערות אנטי-שמיות כדברי שריהחץ האמריקאי!"**

למחרת היום פנה מנחם בגין בנאום משודר אל האומה האמריקאית, וקרא לה להתקומם נגד "הסיגנון האנטי-שמי שהש-לטת בושינגטון". ברחבי ארצות-הברית נקראו היהודים להפגין נגד הנשיא. בארץ נערכו הפגנות סוערות לפני המוסדות הא-מריקאיים, והסיפרייה האמריקאית נפגעה. כמה קולות בישראל התריעו נגד מהלך הדברים וקראו למתינות. דבריהם עוררו זעם בקרב אוהדי הממשלה הנסערים. מעי-

הנשיא, ראשהממשלה והרב הראשי: מלכות ישראל

כזה בעולם לא יזינו! ההימנון הלאומי, התיקווה, הוחלף בשתי גדות לירדן.

הנשיא ג'ימי קארטר הטיל אמבארנו כללי, צבאי וכלכלי, על ישראל. בדרישה שתחזור מייד לקווי 4 ביוני 1967. הוספי-קו כל המענקים והמילוח. האוצר האמריקאי הודיע כי התרומות למגביית יהודי-דית המאוחדת אינן נתונות עוד מפטור ממסי-הכנסה. יהודי ארצות-הברית אירגנו הפגנות-מתאה המוניות, אך אלה נפסקו במהרה, כאשר נתברר כי הן מעוררות הפגנות-נגד אנטי-שמיות, לראשונה בתול-דות ארצות-הברית.

בארץ הונג קיזוב לא המיצרכים. הי-סיוע המאסיבי מדרוס-אפריקה לא הספיק. גיוס-החובה הוחרק לתקופה של חמש שנים, ושרות-המילואים לשלושה חודשים בשנה. הוטלה צנוורה פוליטית חמורה על כליהתיקשורת. מאות אזרחים נשפטו ל-עונשי-מאסר על-פי הסעיפים של חוק ביטחון המדינה, האוסרים זריעת בהלה וחבלה במוראל של צה"ל.

בראשית 1979 הפך המצב ני-אש. אולם התמיכה ההמונית כי-בין הגיעה לשיאי תהלהכות. השיר "העולם כולו נגדנו, אבל לנו לא איכפת!" שודר יום-יום בכל התחנות.

רכת הארץ ובית-הדפוס שלו נשרפו בהפי-גנתיזעם ספונטאנית. שום בית-דפוס אחר לא הסכים להדפיסו. חלק גדול מעובדיו חתמו על עצומת שבה התייגו מקו העזי-תון. המחבל במאבק הלאומי. באווירה זו התנהלו הבחירות בהסתי-רות, שבהן זכה הליכוד ברוב. בוררות-חובה שמה קץ לשביתות.

ההיסטוריה בישראל גברה מיום ליום. ההודעות התקיפות של הי-ממשלה זכו להסכמה כוללת ונדי-הבת. בגין פנה אל הציבור להתי-ייצב כאיש אחד מאחרי הממשלה, "דמען עמנו וארצנו". המיפלגה הקומוניסטית הוצאה אל מחוץ לחוק, ראשיה נעצרו.

בראשית 1978 התכנסה ישיבה סודית בלישכתו של בגין. ראשיהממשלה אמר כי לאור הרעת היחסים עם ארצות-הברית, צפויה הפסקת מישלוחי הנשק והתחמושת משם. שריהביטחון, אריאל שרון, אמר שבמקרה זה יש לנצל את העדיפות הי-זמנית שיש לצה"ל, כדי להנחית על הערי-בים מכה מונעת ולהשמיד את כוחותיהם. טגן ראשהממשלה, ייגאל ידין, אמר כי בנסיבות הנחונות אין ברירה. הוא הביא דוגמה ממרד חקנאים. הוחקה על התקפתיפתע.

מאמר ראשי בטיימס של לונדון נשא את ה-כותרת הנוקבת **Has Israel Gone Mad?** (האם נטרפה דעתה של ישראל?). מנחם בגין נאם נאום יומי, שבו העלה על נס את הצורך לשאת בקורבנות למען עמנו וארצנו. עיתוני ישראל השווא את אריק שרון לגדולי המצביאים - אלכסנדר מוקדון, יוליוס קיסר ונפוליון.

ייגאל ידין נאם נאום גדול על "רוח מצודה", שייזכר כוודאי כי-ספרי ההיסטוריה

כ זה הלף לנגד עיני תוך כמה שניות - חלום-ביעותים בהקיץ. סרי-פרתי על כך לאפשיחי.

האם זה אפשרי? כבר קרו דברים מעולם. דברים מעין אלה התרחשו פעמים בהיסטוריה היהודית לפני אלפים שנה, בחקופת התמחותו של הפרופסור ייגאל ידין, והם אירעו לעמי אירופה במהלך המאה ה-20. יעידו על כך בתייקבורות ושרידי הכיבושים. **האם זה יכוד לקרות כאן?**

בשנות ה-30 כתב הסופר האמריקאי סינקלר לואיס, ספר בשם זה לא יכוד לקרות כאן. היה זה סיפור-בלהות דימיוני על עלייתו של רודן לאומני בארצות-הברית, והוא נועד להוכיח שזה יכול לקרות גם בארצות-הברית.

ואכן, ההיסטוריה של המאה ה-20 מור-כחה בעליל כי גם בומנים המודרניים - ואולי דווקא בומנים המודרניים, על מערכות-התיקשורת היעילות שלה, המאפשי-רות שטיפת-מוחם של עמים שלמים - זה אפשרי בכל מקום. בתקופה של מתח ומצוקה, מילחמה ומשבר, זה יכול לקרות לכל עם. **זה יכוד לקרות כאן.**

ה שאדה הקובעת לגבי התיאור הזה היא. כמובן: האם תצטרפנה המיפלי-גות לקואליציה בראשות מנחם בגין? **אני מזהיר מפני כל תשובה פשטנית האומרת: לא ייתכן.**

במיפלגתו של ייגאל ידין, למשל, ישנם כוחות שונים ומשונים. אין לה מצע, ואין לה קו קבוע. זהו אוסף די מיקרי של אנשים שונים, בעלי השקפות שונות, שמ-צבירות ומני ומעורפל מלכדם יחד. גוף כזה יהיה רגיש במיוחד למצב-ירוח המש-תנים של הציבור. נחשול אחד של היסי-טריה לאומית יכול לגרור אותו לכל כיוון. מה גם שיש בו קבוצות גדולות של קנאים לאומניים וריאקציונרים חברתיים.

הדתיים? מי שחולם עדיין על מיפלגתו הישנה, המתונה והשפוייה של משה שפי-רא המנות, חולם באספמא. אותה מיפלגה נעלמה מזמן. במקומה הולכת ומתגבשת מיפלגה צעירה, דינאמית וקנאית-קיצונית, שהכוח המניע בה הוא גוש-אומנים. אותו תהליך פועל גם בקרב החזית התורתית, על פלגיה. בשעת מיבחן חגבר-הקנאות הלאומנית של קלמן כהנא על החשבון העיסקי של שלמה לורנץ - מה גם שהקואליציה הלאומית תבטיח סעיפים טובים לחבריה, נוסף על מדיניות לאומנית-דית קיצונית.

אך התשובה האמיתית לכך הי-שאלות מוסג זה טמונה בחוקיות הפנימיות של ההיסטוריה הלאומית, שיתקבל רגע הנכון תנופה עצמאית משלה.

ראינו בארץ שתי דוגמות לכך: נחשול הסטיכיה האיראציונלית, שהעלתה את משה דיין לשלטון ערב מילחמת ששת הימים, והגל הנגדי של זעם ונקם, שפרץ מנככי התודעה הלאומית בעיקבות מיל-חמת יום-הכיפורים, וששטף את דיין וגולי-דה מאיר מן השלטון.

כ זה יהיה כאין וכאפס לעומת מה שצפוי למדינה, כאשר הנשיא יטיל על בגין את התפקיד להרכיב ממשלה. ריה ניחות שלל, שלא היה כדוגמתו בתולדות המדינה, יעלה באפס של אלפי מחפשי הטבות ומישירות, שיחושו כי הגיעה העת לעוט על פגרי השלטון הקודם. קל לפברק, בעזרת כליהתיקשורת הגור-לים, נחשול של זעם על הגויים, על הי-אוייב הפנימי, שלא לדבר על המרצחים והעולם הערבי הזומם להשמדנו. **זה יכוד לקרות!**